

**Justis- og beredskapsdepartementet,
Postboks 8005 Dep,**

0030 OSLO

Vår dato: 07.09.12 **Vår ref.:** 2012/174-2 **Saksbehandler:** Ove Sem

Deres dato: 17.08.12 **Deres ref.:** 201205477- /PHV

HØRINGSSVAR – NOU 2012:14 RAPPORT FRA 22. JULI-KOMMISJONEN

1. Terrorhendelsene 22.07.11 rokker ved Norges grunntrygghet

Politiets Fellesforbund viser til brev av 17.08.12 fra Justis- og beredskapsdepartementet hvor det bes om høringssvar innen fredag 7. september 2012 på 22. juli-kommisjonens rapport.

I brevet ber departementet spesielt om at høringsinstansene kommer med synspunkter på kommisjonens avsluttende konklusjoner og anbefalinger slik de fremgår av kapitell 19.

Politiets Fellesforbund vil understreke at terrorhendelsene 22.07.11 har rokket ved grunntryggheten i Norge, og dette representerer en alvorlig situasjon som krever riktige grep for å gjenopprette grunntrygghet. Kommisjonen uttaler i rapporten på side 450 følgende: «I sum avdekket 22/7 alvorlig svikt i samfunnets beredskap og evne til å avverge og beskytte seg mot trusler».

I rapporten gir 22. Julikommisjonen oss analyser, vurderinger og anbefalinger som representerer en mulighet til å gjenopprette vår grunntrygghet. Men muligheten til gjenoppretting krever både politisk og faglig klokskap og det kreves at riktige strageiske valg tas når det skal arbeides med holdninger, lederskap og kultur i hensikt å skape en bedre beredskap mot terror.

Politiets Fellesforbund vil understreke at rapporten fra 22. juli-kommisjonen er meget godt tatt i mot i vår medlemsmasse. Vi har hatt samlinger med alle våre lokallagsledere, og drøftet rapportens innhold. Likeledes er rapporten behandlet i lokal lederdialog som er et fora for PFs ledermedlemmer. Og sist, men ikke minst er rapporten også behandlet grundig i vårt forbundsstyre i flere møter. Det er sterkt engasjement i våre lokallag for å bidra med å fornye norsk politi, og rapporten er et meget godt fundament for å forbedre beredskapen med bakgrunn i erfaringslæring.

Forbundsstyret, ledermedlemmer, og alle lokallagsledere konkluderte med at de er innstilt på å følge rapportens anbefalinger, og det gis en sterk honnør til måten kommisjonen har arbeidet på, spesielt med henblikk på å involvere, lytte og vurdere innspill fra aktuelle personer og organisasjoner underveis. Vi vil nedenfor gi kommentarer til anbefalingene i rapporten ut i fra de interne prosesser Politiets Fellesforbund har hatt.

2. Generelle kommentarer til rapporten

Rapportens oppbygging, analyser, vurderinger og konklusjoner er forbilledlig gjennomført, og rapportens språk gjør at den blir lest av svært mange. Et slikt språk og en slik form i en Norsk Offentlig Utredning er også noe å ta lærdom av!

Politiets Fellesforbund vil understreke at vi har en sterk forventning om at Justis- og beredskapsdepartementet som øverste politisk ansvarlige for norsk politi, er tydelig i sin analyse, behovsvurdering og oppfølging av rapporten hva angår bemanning og ressurs etter terrorhendelsene 22.07.11.

Innledningsvis må vi dog nevne noe som vi anser som en vesentlig mangel i det mandat 22. juli-kommisjonen har arbeidet ut i fra. Læring fra svakheter og mangler knyttet til forebygging av terrorhendelser er ikke tilstrekkelig vurdert i rapporten, og vi finner dette både beklagelig og uheldig for en helhetlig vurdering av arbeidet med å forebygge terror.

Kommisjonen påpeker dette selv på side 71 i rapporten, og bl.a. kan vi sitere følgende:

«Kommisjonen antar at det, på bakgrunn av hendelsene 22/7, kan trekkes viktig lærdom i arbeidet med å stanse radikaliseringsprosesser, og å hindre at personer mister sine naturlige hemninger mot vold. Kommisjonens mandat retter seg imidlertid ikke mot disse sidene av det forebyggende arbeid».

Politiets Fellesforbund hadde sett det som en klar fordel at 22. juli kommisjonen hadde hatt mulighet i sitt mandat til å vurdere og evaluere terrorhendelsene opp i mot en helhetlig forebyggingsstrategi mot terror.

Og vi ber derfor om at regjeringen tar en ny vurdering, og også setter fokus på å vurdere og analysere de konkrete terrorhendelsene 22.07.11 i et helhetlig forebyggende perspektiv.

Videre ber vi om at departementet sterkt vektlegger en sikring av en erfaringslæring hvor kompetansen deles i hele politinorge. Sikring av erfaringslæring og kompetansedeling i hele politinorge og vurdering av hvordan vi skal forebygge og unngå terrorhendelser i fremtiden, må være to av de viktigste fokusområder etter hendelsene 22.07.11.

3. Synspunkter på kommisjonens vurdering av grunnleggende forutsetninger for at det sviktet

I kapittel 19 på side 450 peker kommisjonen på at deres analyse viser at der det sviktet, skyldtes dette primært at:

- «Evnen til å erkjenne risiko og ta lærdom av øvelser har vært for liten»
- «Evnen til å gjennomføre det man har bestemt seg for, og til å bruke planene man har utviklet, har vært for svak»
- «Evnen til å koordinere og samhandle har vært mangelfull»
- «Potensialet i informasjons- og kommunikasjonsteknologi har ikke vært godt nok utnyttet»
- «Ledelsens evne og vilje til å klargjøre ansvar, etablere mål og treffe tiltak for å oppnå resultater har vært utilstrekkelig»

Politiets Fellesforbund mener at erkjennelse av og identifisering med organisasjonens sviktende evner, er en av de viktigste forutsetninger for at Politi- og lensmannsetaten skal lykkes med å bygge opp et politi som evner å trygge samfunnet bedre.

Kommisjonen beskriver de ovennevnte kulepunkter som grunnleggende forutsetninger for at det svikket. Politiets Fellesforbund understreker betydningen av at disse punkter må erkjennes, og alle må identifisere seg med disse punkter dersom vi som etat skal oppnå læring, fornying og forbedring.

Mye av arbeidet knyttet til erfaringslæring, fornying og forbedring etter terrorhendelsene 22.07.11, egner seg for prosjektorganisering. Politiets Fellesforbund mener det trengs en sterkere bevissthet i etaten i forhold til hvordan prosjekt kan utnyttes som arbeidsform for å skape læring, endring og fornying på bakgrunn av «22 juli kommisjonens» rapport. Her har vi mye å lære av bl.a. svensk politi.

Politiets Fellesforbund ber om at Justis- og beredskapsdepartementet i særdeleshet vurderer ovennevnte, og vurderer hva dette betyr for utvikling av politiets beredskap, politiets organisering, politiets holdninger, politiets kultur og ledelse i politiet?

4. Synspunkter på kommisjonens avsluttende konklusjoner og anbefalinger

Anbefalinger fra nr. 1 – 7: Tiltak på nasjonalt nivå

Politiets Fellesforbund støtter helhjertet opp om de tiltak som rapporten anbefaler på nasjonalt nivå, men ønsker likevel å gi noen kommentarer som vi mener er viktig å hensynte på dette området.

Holdninger og kultur

Rapporten peker her blant annet på: «ledere på alle nivåer i forvaltningen systematisk arbeider med å styrke sine egne og organisasjonenes grunnleggende holdninger og kultur knyttet til:

- risikoerkjennelse
- gjennomføringsevne
- samhandling
- IKT-utnyttelse, og
- Resultatorientert lederskap».

Erkjennelse av svikt og det at hele Politi- og lensmannsetaten bevisst identifiserer seg med rapportens innhold og svikter, er en utfordring for organisasjonskulturen i etaten. Utsagn som at «det blir nok som før» eller «dette går nok over», er ikke uvanlig i etaten, både i etterkant av møter i ledergrupper blant enkelte av gruppens medlemmer, og på «golvet» i samband med tidligere forsøk på læring.

Men denne gang går det ikke over! Det er derfor om å gjøre at alle som arbeider i etaten erkjenner jobben som nå må gjøres i forhold til organisasjonskulturen, og har sterk fokus på utvikling av læringskultur, jfr også Finstadutvalgets rapport.

Arbeid med å styrke grunnleggende holdninger og kultur krever høy grad av bevissthet i forhold til at dette er langsiktige prosesser som krever endringer i rutiner, språk, møteformer, beslutnings- og iverksettelsesfaser, og det krever en særskilt forståelse av betydningen av et mer åpent politi.

Slike endringer må også sette fokus på lederskap og medarbeiderskap, og samhandlingen mellom disse.

Regjeringens sikkerhetsutvalg og Kriserådet

Hva angår rapportens påpeking av arbeidet i Regjeringens sikkerhetsråd og Kriserådet støtter vi disse fullt ut. Vi viser i denne sammen også til at Regjeringens kontaktgruppe for forebygging av terrorhandlinger som ble opprettet i 2006. Denne gruppen har iflg departementets nettside bestått av representanter fra både Justisdepartementet, PST, politi, påtalemyndighet, forsvar, aktuelle sikkerhetsbransjer, næringsliv, m.fl. Kontaktgruppen har hatt til oppgave å:

- Informere om og diskutere konsekvensene for norske interesser som følge av endringer i det nasjonale og internasjonale trusselbildet.
- Informere om og utveksle synspunkter på aktuelle tiltak for å forebygge terror.
- Informere om og drøfte endringer i trusselbildet i et lengre perspektiv.

En tanke for det videre arbeidet i sikkerhetsråd og kriseråd kan jo være å starte med en vurdering av:

- Hva har dette utvalget drøftet?
- Hvordan har utvalget fungert?
- Er det iverksatt noen tiltak som følge av utvalgets arbeid? Hvis ikke, hvorfor?

Kanskje kan det også ligge noe læring i forhold til Kontaktgruppens tidligere arbeid som Sikkerhetsrådet og Kriserådet bør vurdere?

Modernisering, fokus på og bruk av planverk mot terror

Rapportens forslag om og fokus på modernisering av planverket mot terror, og bruken av dette på alle nivå, er særdeles viktig.

Vi peker også i denne sammenheng på de kulturelle utfordringer, jfr hva vi har påpekt om organisasjonskultur ovenfor.

Etablering av gradert samband og rutiner for rask informasjonsflyt

Rapportens forslag om etablering av gradert samband og rutiner for rask informasjonsflyt både horisontalt og vertikalt, må være å betrakte som ufravikelig.

Kommunikasjonssvikt og forsinkelser av beslutninger i krisesituasjoner som følge av manglende mulighet til mottak av graderte svarmeldinger fra Forsvaret, har lenge vært en påpekt svakhet i Justissektoren.

Objektsikring

Politiets Fellesforbund støtter forslaget til sterkere fokus på og mer offensiv holdning til objektsikring.

Høyne status og systemtenking ift resultatorientert arbeid med sikkerhet og beredskap

Rapportens anbefaling på dette punkt er verdt å merke seg, og dette fordrer etter PFs oppfatning omprioriteringer og langt sterkere fokus på at beredskap som system også fungerer proaktivt.

Anbefalinger fra nr. 8 – 10 : Endringer i straffebestemmelsene

Politiets Fellesforbund støtter anbefalingene fullt ut. Ytterligere kommentarer ansees unødvendig.

Anbefalinger fra nr. 11 – 19: Tiltak i politiet

Etablering av nytt målstyringssystem, styrking av operativ virksomhet, krav til responstid og resonskvalitet og etablering av samsvar mellom oppgaver og bemanning

Rapporten foreslår etablering av et tydelig målstyringssystem som dekker helheten i etatens oppgaver, og sørger for sammenheng mellom mål, prioriteringer, ressurs- og bemanningsplanlegging, ressursbruk og rapportering.

Videre i rapporten anbefales at den operative virksomheten må styrkes.

Og sist, men ikke minst, anbefaler rapporten tydelige krav til responstid, responskvalitet og at det etableres samsvar mellom oppgaver og bemanning.

Vi viser i denne sammenheng til kommisjonens anførsler hva angår den viktigste beredskapen, og vi anser at dette også er en grunnleggende forutsetning som må sees i sammenheng med de påpekte sviktende evner (se side 2 i vårt høringssvar) ovenfor. På side 308 i kommisjonens rapport står følgende anført i introduksjonen:

- «Den viktigste beredskapen består i at politi er tilgjengelig med riktig kapasitet når det trengs. Stående og reaktiv beredskap er dyrt og vil alltid være begrenset – det er derfor de ordinære ressursene som oftest vil utgjøre den vesentligste tilgjengelige kapasiteten. Spesialstyrker alene har begrenset størrelse og har tidvis lang reisetid. Evnen til beredskap er derfor i svært stor grad et spørsmål om å utnytte kapasitet og kompetanse i det ordinære politikorpset, og å styre disse. Kommisjonen mener derfor at ved å se nærmere på den daglige beredskapen og oppgaveløsningen i politiet kan vi få en vesentlig indikasjon også på evnen til å løse uønskede hendelser».

Politiets Fellesforbund ønsker å understreke at vi anser disse anbefalingene som fundamentale for etatens evne til å skape et politi som gir større grad av trygghet til befolkningen.

Politidirektoratet må ta sterkere ansvar for samordning, effektivisering og mer enhetlige løsninger i Politi-Norge. Politidirektoratet må videre påse at politiets organisering, på distriktsnivå, og lokalt nivå, er tilstrekkelig robust, både mht til responstid og operasjonsledelsens kapasitet, erfaring og utrustning.

Dette forslaget er sentralt for å sikre Politidirektoratets rolle som øverste faglige leder for norsk politi.

Dersom denne anbefalingen skal realiseres kreves en klar og tydelig avklaring av ansvar og roller mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Politidirektoratet.

Vi har opp i gjennom årene siden etablering av Politidirektoratet ved flere anledninger sett en politisk detaljestyring av POD som er særdeles uheldig for etaten. Vi trenger mer enn noen gang et sterkt, faglig uavhengig og tydelig Politidirektorat, både i konkrete krisesituasjoner, men også knyttet til etatens utvikling og læring, og politiets stemme i samfunnsdebatten.

Både politikere, byråkratiet i departementet, POD og politimestre bruker oftere og oftere begrepet «robust» i forhold til politidistrikter, driftsenheter, systemer, beredskapsordninger og tjenestelister. For alle og enhver oppleves at det ligger en viss kraft når begrepet «robust» tas i bruk, men PF har en opplevelse av at det har gått inflasjon i bruken av begrepet. Våre medlemmer opplever at man tyr til begrepet når man skal angi optimale ønsker over hvordan etaten på forskjellig nivå bør se ut. Men i hverdagen oppleves at svært lite skjer og at det er marginale endringer som i realiteten kan gjøres, og «robustheten» uteblir.

Mot denne bakgrunn vil vi be om at det er en bevissthet i forhold til begreper som brukes om forventet utvikling, og at begrepene brukes innenfor rammen av en realistisk utvikling på kort sikt.

Politidirektoratet må raskt utarbeide en klar, helhetlig it-strategi for politiet for å muliggjøre samhandling på operativt og taktisk nivå, og for å kunne analysere, styre og utvikle etaten strategisk. Det må settes av midler til en rask og effektiv implementering.

Denne anbefalingen er det også meget lett å si seg enig i, men PF mener det ligger tre forutsetninger til grunn dersom anbefalingen skal kunne realiseres:

- a) Eierstyring av store investeringer og utviklingsprosjekter må styrkes og forstås.

Eierstyring av store investeringer og utviklingsprosjekter i politiet må på plass, og ansvaret for eierstyringen må tydeliggjøres. Betydningen av eierstyring må forstås, og eierrollen må inneha tydelighet i forhold til hvem som har ansvar. Politiets Fellesforbund frykter at politiet mangler vital kompetanse og gode rutiner i forhold til eierstyring av store prosjekter, spesielt på it- og kommunikasjonssiden. Dette er en kritisk kompetansemangel som det må vektlegges å rette opp så snart som mulig.

Politi- og lensmannsetaten har under utvikling eller planlegging flere utviklingstiltak knyttet til IT, kommunikasjon og straffesak. Politiets Fellesforbund mener at Politidirektoratet må stå tydeligere frem som eneste rette eier av store utviklingsprosjekter i politiet, og Politidirektoratet må ikke overlate denne rollen til særorgan i politiet.

b) Prosjekt som arbeidsform av store utviklingsprosjekter må styrkes og forstås.

På it-siden trenger politiet kompetanse i å bruke prosjekt som arbeidsform hva angår overordnet utvikling av politiet, og dette må styrkes! Politiet trenger modning på dette området, og man trenger en bevissthet i hele etaten i forhold til å identifisere seg med «svikter» som rapporten fra «22 juli kommisjonen» har påvist hva svikter på it angår, både i forhold til systemer og kommunikasjon.

a) Finansiering av store utviklingsprosjekter

Erfaringene med implementering av nye kommunikasjonssystemer i politiet viser svikter som er kritiske når det gjelder investering og implementering. Finansiering av for eksempel nødnett skjer stykkevis, og dette gjør at implementeringen tar uforholdsmessig lang tid. Det vanskeliggjør også politiets arbeid i operative faser i de tilfeller hvor politiet er avhengig av operativt samarbeid mellom distrikter.

Investeringsbudsjetter knyttet til store utviklingsprosjekter må ikke knyttes opp i mot driftsbudsjetter i politiet, men etableres som egne investeringsbudsjetter. Slike utviklingsprosjekter må fullfinansieres, og ikke delfinansieres over flere år slik som i dag. Delfinansiering slik som i dag skaper store forsinkelser i implementering og bruk av systemene, og vi har erfart at dette gir store svekkelser i evnen til samhandling mellom politidistriktene.

Konklusjon: Det må etableres bevissthet i forhold til eierstyring av utviklingsprosjekter i politiet, kompetansen på prosjekt som arbeidsform må utvikles og styrkes, og det må arbeides bevisst med ledelses- og organisasjonskulturen knyttet til it-utvikling. Det må etableres et eget finansieringsbudsjett i politiet når det gjelder store utviklingsprosjekter på it, og prosjektene må fullfinansieres dersom prosjektene vedtas gjennomført.

Operasjonssentralene må være utrustet og bemannet til å fylle sin viktige rolle. Enhetlige løsninger for effektiv varsling mellom distrikter og rask varsling og mobilisering av egne mannskaper må etableres.

Politiets Fellesforbund vil peke på at kommisjonen her har kommet med en interessant anbefaling, men anbefalingen krever etter vår mening litt utvidet refleksjon på noen punkter.

Vi vil anbefale at departementet i et videre arbeid tar opp til vurdering operasjonssentralenes rolle, og sammenholder denne vurderingen med et kommende forslag om reduksjon av antall politidistrikt.

Større politidistrikter vil skape nye utfordringer hva angår avstand, ressursstyring, ledelse og kommunikasjon. Operasjonssentralenes rolle bør derfor vurderes helhetlig i forhold til innsatsledelsens rolle og etterforskningsledelsens rolle.

Vi anser som både nødvendig og formålstjenelig at en fremtidig og eventuell endring av antall politidistrikt, tar opp i seg helhetlige vurderinger knyttet til de nevnte lederroller, og samtidig vurderer de krav som samfunnet setter til politiet hva angår proaktivt og reaktivt politiarbeid.

Vi vil advare mot å løsrive en nødvendig utvikling hvor man isolerer operasjonssentraler og utvikler disse for seg selv på basis av en særskilt anbefaling. Her må det tenkes helhetlige og fokuseres på utvikling av bærekraftige løsninger for politiets totale arbeid.

Det vil da være viktige å foreta nødvendige rolleavklaringer innenfor politisystemene knyttet til en plan om reduksjon av antall politidistrikt.

Departementet bør legge opp til at det også gjøres en vurdering av antall operasjonssentraler uavhengig av antall politidistrikt, og se dette i lys av hvilken rolle en operasjonssentral har kontra innsatsledelse og etterforskningsledelse. Her har vi mye å lære fra land i Norden og Europa for øvrig som vi naturlig kan sammenligne oss med.

Den enkelte patrulje må få tilgang til teknologi for skriftlig og visuell informasjonsdeling og opplæring i systemer som gir dem større evne til å løse sine oppgaver, opptre koordinert og utveksle informasjon mellom alle nivåer i politiet

Politiets Fellesforbund støtter anbefalingene fullt ut. Ytterligere kommentarer ansees unødvendig.

Kompetansen til å løse skarpe oppdrag i politidistriktet må økes. Relevante deler av det som i dag er opplæringen for innsatspersonell i kategori tre, bør også gis innstasjonspersonell i kategori fire.

Politiets Fellesforbund støtter også dette forslaget fullt ut. Men vil samtidig peke på hvilke utfordringer som departementet bør ta høyde for og finne løsninger på dersom anbefalingen skal realiseres.

I dag er det et krav at politidistriktene skal minimum ha åtte tjenestepersoner av innsatspersonell kategori 3 (IP3). Politihøgskolen har med godkjenning fra direktoratet utarbeidet øvingsprogram på 103 timer vedlikeholdstrening for disse. 79 timer er sentralt styrt innenfor ulike temaer, mens distriktene selv kan velge temaer for de resterende 24 timer.

Etter avtale med POD har de fleste politidistriktene planlagt med en tallmessig størrelse på UEH-styrker sett i forhold til distriktets størrelse og mengde oppdrag som krever UEH-kompetanse. Dette innebærer at i de fleste politidistrikter er det nedfelt avtaler som innebærer en UEH-styrke langt utover minimumskravet på åtte tjenestepersoner. Imidlertid er situasjonen i flere politidistrikt slik at man av ressursmessige hensyn (kapasitet for utdanning ved PHS, manglende mulighet for vedlikeholdstrening, sårbarhet i forhold til tjenestelister som følge av trening), ikke har mulighet til å oppfylle avtalen med POD om antall UEHmannskaper i politidistriktet.

Politiets Fellesforbund vil understreke at trening og øvelse av operative mannskaper generelt må settes sterkere i fokus som en følge av hendelsene 22.07.11. Men vi ønsker i denne sammenheng å understreke betydningen av følgende fire forhold som er utslagsgivende for å kunne lykkes med gjennomføring av kommisjonens anbefaling (og utdypende kommentarer gis nedenfor kulepunktene):

- treningskvalitet må få fokus (herunder effektiv tidsbruk ift avsatt treningstid), og ikke som i dag hvor kvantitet hovedsakelig er måleparameter
- treningssted må være funksjonelt, forutsigbart og langsiktig
- ressursbruken i forhold til muligheten for gjennomføring av trening sammenholdt med muligheten til samtidig å få utført nødvendig tjeneste krever ressurstilgang
- politiets sikkerhetskultur

I dag er det et vedlikeholdsprogram for IP-personell og for de som er med i UEH. Hensikten er å videreutvikle kunnskap og ferdigheter knyttet til politioperative disipliner. Det er angitt hvor mange timer trening man skal ha i de forskjellige kategoriene.

De som er IP-4 skal trene minimum 40 timer pr. år. PF har imidlertid brakt i erfaring fra flere politidistrikt at den reelle treningstiden er langt lavere, i mange tilfeller ned mot 25 – 27 timer pr. år. Resten av tiden går med til transport, administrasjon og nødvendige pauser.

Det samme gjelder også for UEH-mannskaper (IP-3) som i utgangspunktet skal trene 103 timer pr. år. Den tiden som reelt sett brukes til trening er i realiteten langt lavere. Dette som følge av at treningstid også i denne kategorien avspises med tid til transport, administrasjon og pauser.

Årsaken til at treningstiden avspises skyldes budsjettmessige hensyn da alt – både treningen, transporten, administrasjon og pauser – i praksis inngår i treningstiden. I dag måles treningen hovedsakelig i kvantitet, det vil si når antall timer er gjennomført, er målet hovedsakelig nådd. Det

stilles lite kvalitative krav eller ferdighetskrav. I programmene er det enkelte utdanningsmål som skal oppnås, men det er i realiteten vanskelig å måle.

Videre vil vi peke på at gjennomføring av operativ trening stiller spesielle krav til stedene der treningen gjennomføres. Det gjelder krav til skytebaner og krav til å kunne benytte bygninger der det er mulig å gjennomføre taktiske treninger. Forsvaret har tradisjonelt sett vært en god samarbeidspartner for slik trening. Omstruktureringen av Forsvaret har ført til at de er på langt færre steder enn tidligere. I tillegg har det blitt strengere miljøkrav knyttet til bruk av skytebaner. Dette bidrar til å forsterke tidsbruken knyttet til transport og administrasjon.

Etter terrorhendelsene 22.07.11 må vi ikke oppleve fortsatt kritikk fra andre nødetater fordi politiet ikke kommer, eller at det blir en vane at politiet ikke har tilstrekkelig kapasitet. Likeledes må vi heller ikke oppleve at etaten i realiteten ikke har ressurser til å trene rett og slett fordi at treningen gir for stor belastning på tjenestelisten, og bidrar til en faktisk svekket beredskap.

Vi ber om at departementets vurdering av kommisjonens anbefaling på dette punkt bygger på en grundig risiko- og sårbarhetsanalyse ift hva økt treningstid og økt kvalitet i treningen faktisk krever av ressurstilførsel til politiet. En slik analyse må bygge på hva som faktisk kreves for å gjennomføre treningen som anbefales, og må i tillegg bygge på hva som kreves for å opprettholde en forsvarlig beredskap iht de tjenestelister politidistriktet anser nødvendig, i perioder med større vekt på trening for mannskapene.

I samband med terrorhendelser og situasjoner med «skyting pågå» vil vi be om at departementet tar et ansvar for å klargjøre politiets handlingsplikt sett i forhold til sikkerhet. Polititjenestemenn har en grunnfestet opplæring i skarpe situasjoner hvor også egensikkerhet og kollegasikkerhet er viktige elementer. På bakgrunn av øvingsdirektivet «skyting pågå» og på bakgrunn av terrorhendelsene 22.07.11, ber vi om at departementet tar et ansvar for å utrede innholdet i politiets sikkerhetskultur og vurdere om den er tydelig og klar, eller om det her kreves endringer?

Avslutningsvis i vår kommentar til denne anbefaling vil vi i også vise til innstillingen fra Stortingets Særskilte komité for 22.07.11 hvor det stilles krav om større fokus på politiets trening, spesielt i forhold til «skyting pågå». Vi ser de samme utfordringer i de anbefalinger og krav som Stortinget gjennom nevnte komiteinnstilling gir i forhold til mer trening for politiet.

I sum er anbefalingene både fra 22. julkommisjonen og Stortingets særskilte komite lite forenelig med den beslutningen som er tatt hva angår bortfall av ekstra arbeidstid (timen) fra 01.08.12. Denne timen kunne med fordel vært øremerket ekstra trening, og dette hadde sannsynligvis oppfylt mye av ressursbehovet som ligger i anbefalingene.

Det bør etableres en nasjonal politioperativ sentral som en skalerbar del av operasjonssentralen i Oslo, for å muliggjøre en koordinert samhandling av en hendelse som finner sted i flere distrikter eller overskrider kapasiteten til det enkelte distrikt.

Denne anbefalingen synes absolutt interessant, men PF er av den formening at her må ting sees i en sammenheng.

Anbefalingen må utredes noe nærmere og da sett i forhold til en forventet reduksjon av antall politidistrikt, og en forventet vurdering av operasjonssentralens rolle i en ny politidistriktsinndeling.

Det bør også som tidligere nevnt, gjennomføres en vurdering av antall operasjonssentraler uavhengig av antall politidistrikt.

Planen om et senter for politiets nasjonale beredskapsressurser bør gjennomføres.

Politiets Fellesforbund støtter anbefalingene fullt ut. Ytterligere kommentarer ansees unødvendig.

Det må etableres en robust politihelikoptertjeneste i Oslo politidistrikt, og det må etableres samarbeidsordninger som sikrer politiet transportkapasitet i andre deler av landet. Politihelikopterets kapasitet og rolle i skarpe situasjoner må avklares.

Politiets Fellesforbund støtter anbefalingene fullt ut. Ytterligere kommentarer ansees unødvendig.

Anbefaling nr. 20: Tiltak i Forsvaret

Politiets Fellesforbund støtter anbefalingen om effektiv helikopterstøtte fullt ut.

Når det gjelder vurderinger om forsvaret skal ha ytterligere støtteoppgaver til politiet ved terrorangrep, må disse vurderinger gjøres i nært samarbeid med Politidirektoratet og den øverste militærfaglige ledelse.

Politiets Fellesforbund synes prosessen omkring utvikling av ny bistandinstruks mellom politi og forsvar ikke preges av sterk innvolvering fra politifaglig og militærfaglig hold. Etter hva vi har forstått ble bistandsinstruksen vedtatt i statsråd i juni i år, og vi vet at det eksisterer stor misnøye både på høyt politifaglig hold og på høyt militærfaglig hold, både i forhold til utviklingsprosessen av den nye instruksen og i forhold til innholdet.

Dette synes vi er beklagelig, og noe som vi håper departementene tar lærdom av når det gjelder videre vurderinger knyttet til hvilke støtteoppgaver forsvaret skal yte overfor politiet.

Anbefaling fra nr. 21 – 22: Tiltak i helsevesenet

Politiets Fellesforbund støtter anbefalingene fullt ut. Ytterligere kommentarer ansees unødvendig.

Anbefaling fra nr. 23 – 24: Tiltak knyttet til redningsetatene

Politiets Fellesforbund støtter anbefalingene fullt ut. Ytterligere kommentarer ansees unødvendig.

Anbefaling fra nr. 24 – 25: Tiltak knyttet til sikkerhets- og etterretningstjenestene

PF er enig i de anbefalte tiltakene 25-31 og 22. juli-kommisjonens vurderinger.

Vedr. tiltakspunkt 30 har vi følgende kommentar:

Det bør klargjøres hvilken rolle PST har umiddelbart etter at en terror hendelse har skjedd, før etterforskningsansvaret er plassert av Riksadvokaten. Dersom PST skal kunne utforme en kvalifisert vurdering av trusselbildet må PST innhente relevant informasjon av høy kvalitet, direkte uten tap av tid. PST personell må oppsøke situasjonen, herunder åsted og eventuelle pågrepne personer for å ha mulighet til å trekke ut relevant informasjon. På denne måten blir PST's fagkompetanse utnyttet på best mulig måte i den innledende fasen, før det formelle etterforskningsansvaret er plassert. Dette gir PST og våre samarbeidende tjenester nasjonalt og internasjonalt et kvalifisert grunnlag for å treffe korrekte tiltak til det beste for Norges sikkerhet.

PF mener at den proaktive tilnærmingen som er beskrevet over ligger innenfor dagens juridiske rammeverk. PST handlet ikke, slik vi ser det, i samsvar med denne oppfatningen den 22.7.2011. Umiddelbart etter pågripelsen av gjerningsmannen, 22.7, var det høyst uklart om det eksisterte ytterligere celler som var i ferd med å utføre liknede aksjoner andre steder i Norge.

5. Avslutning

22.07.11 ble Norge rammet av terrorhandlinger med en alvorlighet som har skapt stor oppmerksomhet over hele verden, og vi må nå sette politiet i stand til å virke i en tid hvor også terroranslag er en del av vår virkelighet.

Vi vil oppfordre Justis- og beredskapsdepartementet som øverste politiske myndighet for politiet til sterkt å vektlegge arbeidet med læring med basis i 22. juli kommisjonen sin rapport. Sikring av

kompetansedeling for hele Norge – i og mellom etater – er kanskje en av de viktigste målsettinger med det arbeidet som nå må finne sted.

For politiets del er PF opptatt av måten læringsprosessene gjennomføres på. Den involvering og åpenhet som kommisjonen viste i sitt arbeid, gjør at alle i politiet i dag føler et eierskap til rapporten og et ansvar for å forbedre og fornye etaten. Det er derfor umåtelig viktig at politets læringsprosesser legges opp profesjonelt og i kommisjonens ånd hva åpenhet og involvering angår. Først da kan vi få en troverdig avslutning på den krise som terrorhendelsene 22.07.11 representerer, og måten læringen gjennomføres på er ikke minst viktig for politiets tillit i samfunnet.

Målet må på den ene siden være å styrke terrorberedskapen når det gjelder å forebygge gjennom større åpenhet i samfunnet, gjennom utvidet samfunnsdialog fra politiets side, gjennom bedre avdekking av terrorintensjoner og gjennom å svekke kapasitet til potensiell terrorister.

Målet på den andre siden må være å sørge for et tilstrekkelig tilgjengelig politi i hverdagen, et politi med en profesjonell kompetanse og et politi med tilstrekkelig slagkraft som er i stand til å bekjempe pågående terroranslag.

Med vennlig hilsen

Arne Johannessen,
forbundsleder